

Цветните извори на България: Минерален извор „Вонещата вода“

Минавайки по Хаджицоневия мост, първото село, което се отделя вляво от пътя за местността Узана, някога се е казвало Червен бряг, а днес е квартал на Габрово и носи името Радецки. Името е свързано с преминаването на ген. Радецки по време на Руско-турската освободителна война. Оттам, по балканските ридове, е минавал и пътят до връх „Св. Никола“. По край река Козещица е имало много ханчета, където са нощували пътниците, тръгнали за пазарите в Казанлък и Стара Загора, затова хората наричали пътя „Ханищата“, разказва госпожа Тодорка Мирчева, кметски наместник на Кметско наместничество Зелено дърво.

Водоизточникът е един от Цветните извори в България – гърлото на същинския извор е бяло от отлаганията. Бяла изглежда и водата вътре в самия извор, но при наливане е бистра. Разбира се, с характерната миризма на барут (сяра, развалени яйца). Според легендата, някой си поп Серафим от Тракия имал единичка дъщеря, на която очите ѝ били болни. Свещеникът я водил при какви ли не лечители, но никой не могъл да помогне на детето. Последно минал през търновското село Кованлъка, днес село Пчелище, но народният лечител му казал, че не може да се справи с този проблем. Тогава отец Серафим, отчаян поел пътя към дома. Минавайки през Хаджицонев мост, поседнали на една поляна да си отдъхнат от дългия път. Докато отмаряли конете, дъщеря му почнала да бере цветя и неусетно стигнала до изворче, което миришело на барут. Тя си наплискала очите и усетила облекчение. Извикала

на баща си, че е намерила живата вода. Баща ѝ напълнил манерката си с вода от извора и по пътя още няколко пъти измил очите на детето – подобрението било чудодейно.

По-късно отец Серафим отишъл в Габрово при архиерейския наместник поп Стефан Станимиров и му разказал за извора. Дал му 5 лири (според други източници 5 жълтици) и го помолил да построи кладенец.

„Донка, дъщерята на поп Стефан страдала от постоянни пъпки по лицето. Поп Стефан Станимиров я завел на извора и наистина след няколко измивания с минералната вода лицето ѝ оздравяло. Поп Стефан на-

правил кладенец на мястото, който бил осветен на 17 юли (Св. Марина) 1890 г. Всяка година на деня на Св. Марина на извора се провежда събор. Хората идвали да измият очите си и да пият вода за болните си stomasi и бъбреци. Дона Станимирова – по мъж Йосиф Стомонякова – до края на живота си поддържала кладенеца. Изворът в с. (дн. квартал) Радецки се посещава от много хора, които търсят лек и утоляват жаждата си с лековитата му вода“, допълва г-жа Тодорка Мирчева.

Историята е публикувана в сборник с легенди, но всъщност легендарна в нея е само фигурата на отец Серафим и дъщеря му.

Колкото до това, че поп Стефан Станимиров е каптирал извора, няма никакво съмнение. За последното потвърждава и Станимир Станимиров в приписка в полето на книгата на д-р П. Цончев „Из културното и обществено минало на Габрово“ (личният екземпляр на Станимиров се намира в библиотеката на БАН). Там на стр. 6 е записано с молив: „Вонещата вода

е открита от баща ми още в турско време, 1873 г. След Освобождението той я прибра в кладенец, който съществува и сега“. Ст. Станимиров

Вдясно от извора е изведена и чешма за по-лесно наливане на бутилки. През 2019 г. доброволци почистват извора и чешмата, изградени са площадка от тротоарни плочки и пейки за почивка, нов навес, както и покривът на извора, вероятно повреден от иманяри.

„Нека ползващите водата и мястото за отдих, зачитат труда на всички нас, които сме мотивирани да работим на ползу роду“, завършва Тодорка Мирчева. ♦